

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴՐԱՄԱՆԻՇԵՐԻ ՎՃԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՏԿԱՆԻՇՆԵՐԸ ԵՎ ՓՈԽԱՆԱԿՄԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ

Համաձայն «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴՐԱՄԱՆԻՇԵՐԻ ՎՃԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹՅԱՆ, ՀՆԱՄԱՇՈՒԹՅԱՆ ՀԱՏԿԱՆԻՇՆԵՐԸ: ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ԲԱՆԿԵՐՈՒՄ ԿԱՆԽԻԿ ԴՐԱՄՈՎ ԿԱՏԱՐՎՈՂ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ» ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳ 9-ի

Հնամաշ են համարվում և մաշվածության կամ վնասվածության աստիճանից ելնելով հանդիսանում են շրջանառության համար ոչ պիտանի հետևյալ վճարունակ թղթադրամները.

- Բացակայում է թղթադրամի ընդհանուր մակերեսի առնվազն 2%-ը, սակայն պահպանված է 60%-ից ավելին, (բացառությամբ, երբ առկա են պաշտպանական հարկանիշների միությունավոր հեռացման հետքեր կամ բացակայում է թղթադրամի փայլաթիթեղ պարունակող հատվածը՝ անկախ ամբողջական թղթադրամի ընդհանուր մակերեսի 60%-ը պահպանված լինելու փաստից):

- Պատռված և սոսնձված կամ կպցված են կաշուն ժապավենով:

- Գունաթափված են, կրում են ջերմային, քիմիական կամ խոնավության ազդեցության հետքեր:

- Կեղտոտվածության և մաշվածության հետևանքով պահպանված չէ թղթադրամի պատկերների ու գույների հստակությունը:

- Ունեն 1 և ավելի անցքեր՝ յուրաքանչյուրը նվազագույնը 5մմ տրամագծով, սակայն պահպանված է թղթադրամի ընդհանուր մակերեսի առնվազն 60%-ը (բացառությամբ Կենտրոնական բանկի կողմից դակված հնամաշ թղթադրամների):

- Ունեն ներկրտվածություն, բացառությամբ կանխիկ դրամի պահպանման և փոխադրման պահատուիներում կիրառվող հատուկ ներկի, որը ծածկում է թղթադրամի ընդհանուր մակերեսի 3%-ից ավելին, սակայն պահպանված մասը թույլ է տալիս որոշել թղթադրամի իսկությունը և անվանական արժեքը:

- Ունեն գծեր և գրառումներ, այդ թվում՝ նաև ուլտրամանուշակագույն ճառագայթների ներքո երևացող, որոնք բաղկացած են 3-ից ավելի նիշերից (գծերից), գծերի, գրառումների ընդհանուր երկարությունը 2 սմ-ից ավելի է, իսկ լայնությունը՝ 1 սմ-ից:

- Հանդիսանում են արտադրական խոտան՝ թղթադրամներ, որոնք հանդիսանում են Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի թողարկման թղթադրամներ, սակայն կրում են արտադրական շեղումների հատկանիշներ:

Հնամաշ են համարվում և հանդիսանում են շրջանառության համար ոչ պիտանի հետևյալ վճարունակ մետաղադրամները.

- Ծոված են, տափակած, կրում են ջերմային, քիմիական ազդեցության կամ մետաղի կոռոզիայի հետքեր, սակայն երևում են դիմերեսի և դարձերեսի պատկերները:

- Հանդիսանում են արտադրական խոտան՝ մետաղադրամներ, որոնք հանդիսանում են Կենտրոնական բանկի թողարկման մետաղադրամներ, սակայն կրում են արտադրական շեղումների հատկանիշներ:

Բանկերը պարտավոր են ֆիզիկական և իրավաբանական անձանցից ընդունել և անվճար փոխանակել հնամաշ դրամանիշերի նկարագրին համապատասխանող դրամանիշերը:

Բանկերը պարտավոր են շրջանառության համար պիտանի դրամանիշներից առանձնացնել հնամաշ դրամանիշերը, տեսակավորել, շրջանառության մեջ բաց չթողնել և սահմանված կարգով հանձնել Հայաստանի հանրապետության կենտրոնական բանկ:

Իրավաբանական անձինք պետք է շրջանառության համար պիտանի դրամանիշներից առանձնացնեն հնամաշ դրամանիշերը, շրջանառության մեջ բաց չթողնեն և հանձնեն սպասարկող բանկերին:

Բանկերը պարտավոր են ֆիզիկական և իրավաբանական անձանցից ընդունել նաև իսկության կամ վճարունակության առումով կասկածելի դրամանիշերը, անվճարունակ և հավանական գործարանային խոտան հանդիսացող դրամանիշերը՝ դիտարկելով դրանք փորձաքննության ենթակա դրամանիշեր և առանձին փաթեթավորմամբ հանձնել Կենտրոնական բանկ՝ փորձաքննությամբ դրանց իսկությունը և փոխանակման հնարավորությունը պարզելու համար:

Անվճարունակ են համարվում այն թղթադրամները, որոնց իսկությունը կասկած չի հարուցում (չունեն կեղծման հարկանիշներ), սակայն

- Պահպանված մակերեսը կամ միևնույն թղթադրամին պատկանող կտորների գումարային մակերեսը չի կազմում ամբողջական թղթադրամի ընդհանուր մակերեսի առնվազն 60%-ը:

- Կրում են պաշտպանական հատկանիշների միտումնավոր հեռացման հետքեր՝ հեռացված է փայլաթիթեղը (կինեգրաման, հոլոգրաման), պատուհանաձև կամ թաքնված ներգիծը և այլն:

- Ամբողջությամբ բացակայում է թղթադրամի փայլաթիթեղ պարունակող հատվածը՝ անկախ ամբողջական թղթադրամի ընդհանուր մակերեսի 60%-ը պահպանված լինելու փաստից:

- Կենտրոնական բանկի կողմից դակված հնամաշ թղթադրամներ

- Մակերեսի վրա առկա է «նմուշ», «specimen» մականշումը (կատարված տպարանային տպագրման կամ դրոշմման եղանակով):

- Ֆիզիկական անձանց կողմից ՀՀ կենտրոնական բանկի փոխանակման դրամարկղ ներկայացված, առևտրային բանկերում ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանցից ընդունված՝ կանխիկ դրամի պահպանման և փոխադրման պահատուփերում կիրառվող ներկապնակի գործարկման արդյունքում հատուկ ներկով ամբողջությամբ կամ մասնակի պատված թղթադրամները:

Անվճարունակ են համարվում այն մետաղադրամները, որոնց իսկությունը կասկած չի հարուցում (չունեն կեղծման հատկանիշներ), սակայն պահպանված չէ ամբողջականությունը (առկա են միտումնավոր ձևափոխման հետքեր՝ ծակված, կտրված և այլն):

Միտումնավոր ձևափոխված (ծակված) մետաղադրամներ

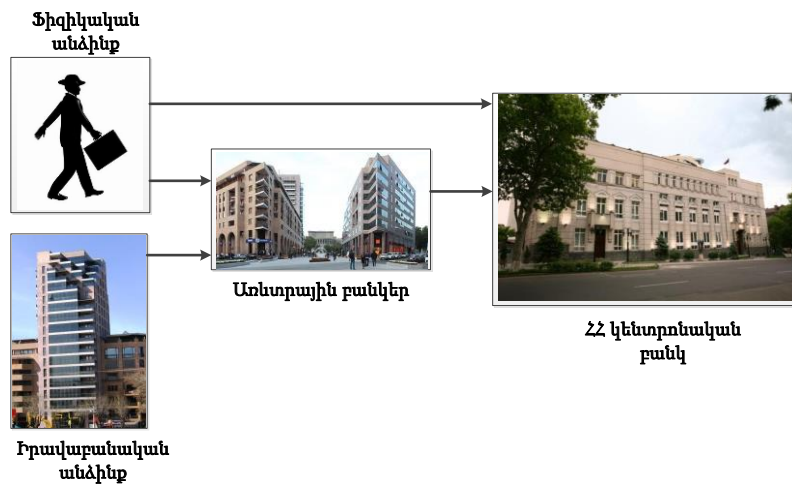
Մետաղադրամի առանձին հատվածներ (միայն արտաքին հատվածը, կամ միայն ներքին հատվածը) բացառությամբ՝ արտադրական խոտանի

Վնասվածության պատճառով չեն երևում դիմերեսի և դարձերեսի պատկերները

Կենտրոնական բանկում դրամանիշերը փորձաքննության ընդունելը և փոխանակելը

Կենտրոնական բանկում իրականացվում է բանկերից ստացված՝ իսկության կամ վճարունակության առումով կասկածելի, քաղաքացիներից կից դիմումով ընդունված դրամանիշերի փորձաքննություն:

Իրավաբանական անձանց կողմից իսկության կամ վճարունակության առումով կասկածելի դրամանիշերը փորձաքննության նպատակով Կենտրոնական բանկ կարող են հանձնվել **միայն** առևտրային բանկերի միջոցով:

Կենտրոնական բանկում դրամանիշերի փորձաքննությունն իրականացվում է **անվճար**:

Այն դրամանիշերը, որոնք փորձաքննության արդյունքներով ճանաչվում են վճարունակ, փոխանակվում են Կենտրոնական բանկի կողմից և դրանց վրա դրվում է «Ենթակա է փոխանակման» դրոշմը:

Այն դրամանիշերը, որոնք փորձաքննության արդյունքներով ճանաչվում են անվճարունակ, **չեն վերադարձվում և չեն փոխանակվում**: Դրամանիշերը փորձաքննության ներկայացնողին տրվում է միայն եզրակացություն՝ կից դրամանիշի (դրամանիշերի) լուսանկարչական հավելվածով:

Թղթադրամների վրա դրվում է «Անվճարունակ» դրոշմը: Այդ դրամանիշերը համարվում են ոչնչացման ենթակա և պահվում են առանձին՝ 6 ամիս ժամկետով, որի ընթացքում հանձնողն իրավունք ունի ծանոթանալ իր կողմից հանձնած դրամանիշերին:

Ֆիզիկական անձանց կողմից ՀՀ կենտրոնական բանկի փոխանակման դրամարկղ ներկայացված, առևտրային բանկերում ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանցից ընդունված՝ կանխիկ դրամի պահպանման և փոխադրման պահատուիներում կիրառվող ներկայակի գործարկման արդյունքում հատուկ ներկով ներկված կամ մասնակի պատված և անվճարունակ ճանաչված թղթադրամները ուղարկվում են Հայաստանի Հանրապետության ոստիկանություն:

Այն դրամանիշերը, որոնք փորձաքննության արդյունքներով ճանաչվում են կեղծ, **չեն վերադարձվում և չեն փոխանակվում:**

Դրամանիշերը փորձաքննության ներկայացնողին տրվում է միայն եզրակացություն՝ կից դրամանիշի (դրամանիշերի) լուսանկարչական հավելվածով: Թղթադրամների և մետաղադրամների վրա դրվում է «կեղծ» դրոշմը: Բոլոր կեղծ դրամանիշերն ուղարկվում են Հայաստանի Հանրապետության ոստիկանություն: